

Huolimattomuus julkisen selosteen laatimisessa

ASIAN VIREILLETULO

Tuomioistuinlain 3 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan hovioikeuden on ilmoitettava valtioneuvoston oikeuskanslerille tietoonsa tulleista seikoista, jotka saattavat johtaa virkasyytteen nostamiseen hovioikeudessa.

Helsingin hovioikeus on 21.12.2023 mainitussa tarkoituksessa lähettänyt oikeuskanslerinvirastoon ilmoituksen, jonka mukaan Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden 6.5.2022 antamasta tuomiosta laadittuun julkiseen selosteeseen oli jäänyt näkyville yhden asianomistajan sukunimi, vaikka asianomistajan henkilöllisyys oli tuomiossa määrätty salassapidettäväksi.

SELVITYS

Itä-Uudenmaan kärjäoikeudessa asiassa puheenjohtajana toiminut kärjätuomari on antanut asiasta pyytämäni selvityksen ja Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden laamanni lausuntonsa.

RATKAISU

Sovellettavat säännökset

Tuomioistuimen ratkaisun määrittämisestä salassa pidettäväksi säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 24 §:ssä. Pykälän 2 momentin 1 kohdan

mukaan tuomioistuin voi määrätä ratkaisun pidettäväksi salassa asianomistajan henkilöllisyyden osalta rikosasiassa, jos rikosasia koskee erityisen arkaluonteista hänen yksityiselämäänsä liittyvää seikkaa.

Mainitun lain 25 §:n mukaan salassa pidettäväksi määrätystä ratkaisusta on laadittava julkinen seloste, jos asia on yhteiskunnallisesti merkittävä tai se on synnyttänyt huomattavaa kiinnostusta julkisuudessa. Julkinen seloste sisältää pääpiirteittäisen selostuksen asiasta ja ratkaisun perusteluista. Erityisen arkaluonteista henkilön yksityiselämään liittyvää rikosta koskeva julkinen seloste on myös julkistettava niin, että asianomistajan henkilöllisyys ei paljastu.

Tuomioistuinlain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan tuomarin on virkatoimissaan oltava tunnollinen ja huolellinen.

Arviointi

Itä-Uudenmaan kärjäoikeuden tuomiossa oli todettu, että kärjäoikeus on määrännyt tuomion pidettäväksi salassa, koska kysymyksessä on seksuaalirikosasia, jossa tulee esille erityisen arkaluonteisia tietoja asianomistajien yksityiselämästä. Tuomion mukaan ratkaisun lopputulos ja sovelletut lainkohdat ovat kuitenkin julkisia, mutta asianomistajien henkilöllisyyttä koskevat tiedot kuitenkin salassa pidettäviä myös tuomiolauselmassa.

Kärjäoikeus on laatinut ratkaisustaan yhdeksänsivuisen julkisen selosteen, jonka sivulla 6 on mainittu yhden asianomistajan sukunimi. Hovioikeus on havainnut asian valitusasiaa käsitellessään ja ilmoittanut havainnostaan Itä-Uudenmaan kärjäoikeudelle. Koska asiassa puheenjohtajana toiminut kärjätuomari ei toiminut enää kärjätuomarina Itä-Uudenmaan kärjäoikeudessa, kärjäoikeuden laamanni oli itse korjannut virheen vaihtamalla julkiseen selosteeseen asianomistajan sukunimen sanaan asianomistaja.

Kärjätuomari on selvityksessään todennut tarkistaneensa laatimansa julkisen selosteen useaan kertaan, mutta hän ei ollut siltikään havainnut asianomistajan sukunimen näkyville jäämistä. Hän on todennut pyrkineensä parhaansa mukaan olemaan huolellinen mutta epäonnistuneensa tässä. Kärjätuomari on todennut tiedostavansa, että vastuu sukunimen jäämisestä julkiseen selosteeseen on hänen. Virhe on hänen mukaansa syntynyt huolimattomuudesta työpaineessa.

Tuomarin keskeisiin virkavelvollisuuksiin kuuluu huolehtia niin oikeudenkäynnin julkisuudesta kuin myös sen rajoittamisesta yksityiselämän ja arkaluonteisten tietojen suojaamiseksi. Käsiteltävässä asiassa kyse on ollut tavanomaista laajemmasta rikosasiasta, jossa asianomistajan sukunimi oli jäänyt huolimattomuudesta yhdeksänsivuisen julkisen selosteen yhteen kohtaan. Kärjätuomarin menettely on ollut huolimaton, mutta hänen toimintaansa ei ole aihetta luonnehtia välinpitämättömäksi tai piittaamattomaksi.

Vaikka kärjäjätuomarin teon moitittavuuden aste ei kerrotuin tavoin ole erityisen korkea, kyseisenlainen virhe on lähtökohtaisesti vakava. Ennakoitavissa olevat seuraukset salassa pidettäväksi määrätyn asianomistajan henkilöllisyyden paljastumisesta voivat olla vakavia hänen kannaltaan ja horjuttavat luottamusta lainkäytön asianmukaisuuteen.

Kysymyksessä olevassa asiassa ei ole kuitenkaan ilmennyt, että asianomistajan henkilöllisyys olisi julkisessa selosteessa kerrotun sukunimen johdosta paljastunut tai että se olisi ollut julkisessa selosteessa kerrottujen tietojen perusteella yksilöitävissä. Asiassa ei ole myöskään ilmennyt, että virheestä olisi aiheutunut haittaa tai vahinkoa sille, jonka sukunimi julkisessa selosteessa oli mainittu. Pidän kerrottuun nähden kärjäjätuomarin menettelyä kokonaisuutena arvostellen vähäisenä, minkä vuoksi minulla ei ole ollut asiassa syytä epäillä kärjäjätuomarin syylistyneen menettelyllään rikokseen, enkä ole toimituttanut asiassa esitutkintaa.

Kärjäjäoikeus on korjannut julkista selostetta välittömästi asian tultua sille ilmi. Kärjäjätuomari on selvityksessään todennut olevansa virheestään pahoillaan ja haluavansa pyytää asianomistajalta anteeksi, mikäli tapahtunut päättyy hänen tietoonsa. Kärjäjätuomari on todennut pyrkivänsä jatkossa kiinnittämään näihin asioihin entistä enemmän huomiota.

Toimenpide

Kiinnitän kärjäjätuomarin huomiota huolellisuuteen julkisen selosteen laatimisessa.

Asia ei anna aihetta muihin toimenpiteisiini.

Lähetän päätökseni tiedoksi asiasta ilmoittaneelle Helsingin hovioikeuden presidentille ja lausuntoja antaneelle Itä-Uudenmaan kärjäjäoikeuden laamannille.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki